

treball de redacció

iguères, Girona, Ripoll i Tossa-Hostalric, és a dir, Alt Empordà, Gironès, Ripollès i la Selva són els quatre punts de les comarques de Girona on en l'actualitat funcionen escoles taller. Són programes públics d'ocupació i formació, sorgits primer a través del Ministeri de Treball, que després van passar a l'INEM i a partir del mes de gener de 1998 han estat traspassats a la Generalitat de Catalunya, juntament amb les polítiques actives. Aquests programes tenen com a finalitat la inserció de joves aturats d'entre 16 i 25 anys amb el desenvolupament pràctic d'un ofici en ocupacions relacionades amb la recuperació del patrimoni artístic, històric, cultural o natural; la rehabilitació d'entorns urbans o del medi ambient, i la millora de les condicions de vida de la localitat o comarca on estan situats.

Les escoles taller i les cases d'oficis

Les beceroles

La primera *Escola Taller* va ser la de l'*Ajuntament de Girona*, nascuda l'any 1986 de la mà de Francesc Miró, actual director de la Unitat de Promoció i Desenvolupament de Girona. Aquesta entitat col·labora en la preparació, acompanyament i avaluació dels projectes i fomenta la inserció laboral dels joves que hi participen. Girona va ser de les 30 primeres escoles taller que aquell any es van iniciar a tot l'Estat espanyol. Aquesta iniciativa va néixer al 1985 a partir d'una idea de Peridis, arquitecte i periodista d'*El País*, que havia elaborat un projecte per restaurar el monestir de Santa Maria La Real, a Aguilar de Campoo (Palència), d'on és fill. A la població no hi havia cap constructora i l'empresa que feia els treballs s'havia de desplaçar diàriament des de Palència. I va veure que l'única possibilitat que tenia era instal·lar-se allà i contractar gent del poble, perquè aprenguessin l'ofici. Al cap d'uns anys, aquells joves s'havien convertit en autèntics professionals, i era un projecte positiu que es podia traslladar a tota la resta de l'Estat espanyol. Significa aconseguir tres objectius: rehabilitar el patrimoni, formar joves que estan aturats i col·locar-los al mercat de treball en millors condicions de les que estaven. Llavors, el mateix Peridis

Text:
XAVIER COLOMER-RIBOT

Fotos:
XAVI SUREDA

planteja la idea a sindicats, patronal i govern, i li encarreguen que faci el projecte per a tot l'Estat. Després d'haver mantingut converses amb diferents alcaldes de províncies espanyoles, organitza 30 projectes restaurant elements diferents a cada municipi, allò que els edils municipals en les converses prèvies havien definit. «A Girona es va concretar en el Centre Cultural La Mercè, que llavors encara estava en ruïnes. Cada població té el projecte individual però amb una estructura que permet que hi hagi una uniformitat dintre de la diversitat de cada espai», explica Francesc Miró.

El nostre mercat de treball demana professionals ben qualificats, gent preparada per a l'oferta actual empresarial. I aquest és el principal valor afegit de les persones que participen en aquest programa. Al principi no va tenir gaire acollida a les nostres comarques, contràriament al que ha passat a Andalusia i al País Valencià. Al 1988 va néixer l'Escola Taller de l'Ajuntament de Ripoll; a la qual va seguir l'Escola Taller de l'Ajuntament de les Preses, un any més tard, i la Casa d'Oficis de la Fundació Ecomediterrània-Atis de Catalunya a l'Escala i l'Ajuntament de Puigcerdà al 1991. I fa poc s'hi han afegit l'Ajuntament de Figueres i el Consell Comarcal de la Selva (Tossa de Mar-Hostalric).

Valoració positiva

Francesc Miró destaca que «hi hauria d'haver més programes d'aquest tipus, per la possibilitat de canviar persones i posar-les en disposició d'integrar-se a la societat amb un bagatge formatiu molt important». Per tant, és un instrument molt útil per als joves que no disposen de qualificació professional o bé aquesta no s'adequa al mercat de treball. Aparelladors, pedagogs, historiadors i oficials i artesans de diferents oficis és la variada procedència del professorat, que permet dotar d'un caràcter multidisciplinari l'Escola Taller: construcció, medi ambient, jardineria, fusteria i serveis a la comunitat són els àmbits professionals amb més incidència, dintre dels quals s'imparteixen un gran nombre d'especialitats. Durant aquests anys s'han format més de 1.000 alumnes treballadors.

Tres pilars

La restauració del patrimoni, la formació que comporta aquesta rehabilitació i la inserció són els tres pilars on se sustenta el programa. «L'interessant és que aquests tres elements tinguin una importància similar. L'equilibri entre aquestes columnes fa que el programa tingui una resposta ben clara tant de cara al patrimoni com a la formació i com a la inserció», assegura Miró. El programa té una durada

d'uns dos anys i es divideix per semestres. Comença amb una etapa becària d'unes pràctiques establerta per l'Inem com una ajuda formativa. És la fase de formació. I els segons sis mesos ja es formalitza un contracte. En aquesta etapa es realitza una obra real treballant conjuntament monitors i alumnes, cosa que permet al jove aplicar els coneixements teòrics adquirits durant la formació i desenvolupar una experiència laboral que serà molt important, més tard, a l'hora de ser seleccionats per una empresa i tenir més possibilitats de trobar feina, ja que aquest és un dels elements que es valora més en l'actualitat. Per a molts d'aquests joves és la seva primera feina i, el que és més important, la seva primera contractació amb cartilla de la seguretat social i sou. I, com manifesta el mateix Miró, «és un element que apropa aquests joves a la vida adulta, d'emancipació i de resolució de la seva vida ell tot sol». I també serà la primera vegada que participen en la dinàmica que comporta el treball real, en grup o individual, d'assumir tasques i responsabilitats que els farà adquirir una experiència decisiva per incorporar-se de manera immediata al món laboral. «L'aprenentatge pràctic és una novetat important que no s'havia donat fins ara en la formació», puntualitza Miró. Quan les escoles taller es van posar en funcionament el més semblant que existia llavors era l'FP, amb les pràctiques, però «no era la realització d'un projecte concret, que té tots els avantatges d'estar fent una cosa real, no fictícia». I és molt diferent fer una obra real, que quedi i que es pugui veure. Referint-se a l'Escola Taller de Girona, també en destaca la capacitat que, en aquest sentit, s'afegeix al programa d'integració: «Són ele-

ments que ajuden els joves no únicament a aprendre l'ofici, sinó a sentir-se identificats amb el projecte, amb aquella ciutat que els està acollint com a ciutadans, dintre d'un programa formatiu. I aquesta identificació, jo diria que ha aconseguit que gent de barris marginals, per primer cop en la seva existència, ha tingut un referent a dintre la ciutat, i que poden dir que ho han fet ells. Hi ha pocs elements amb què ells se sentin representats i els creï un sentiment de pertinença a dintre la ciutat, com allò típic que el seu poble és la Font de la Pólvora, no Girona».

Abans de l'any 1992, els joves trobaven feina i els que ingressaven a les escoles tallers eren aturats amb alguna problemàtica afegida de manca d'estudis, social o de deficiències psíquiques o físiques. En aquests moments, els joves aturats ja no són com aquells amb problemàtiques afegides, sinó que són nois que han acabat els seus estudis, i no troben feina. I apareix un nou repte dintre el programa d'Escola Taller, que és la creació d'ocupació. «Això –diu Miró– seria una nova columna, que dependrà de molts elements, i un podria ser que la mateixa gestió del projecte que comporta l'Escola Taller sigui capaç de generar noves feines. El programa parla en uns termes de centres d'iniciativa empresarial, o sigui, que les entitats promotores generin ocupació a través de l'Escola Taller». I així l'empresari pot seleccionar un candidat a partir d'un perfil desitjat i cada escola taller disposa de la seva borsa de treball.

es queden sense programa aquells que tenen més dificultats per trobar un lloc de treball. «En el cas de Girona, hem optat per respondre a la realitat de l'atur juvenil i donar acollida a l'escola a les tipologies de gent que hi ha aturada i que siguin capaces de fer aquella obra que estem fent. Per exemple, hem arribat a tenir gent sorda amb conveni amb l'Escola Massana, assegurant primer, prèviament, un suport de la mateixa escola en el seguiment d'aquests nois i ens ha permès descobrir que han estat nois capaços de fer tot el que se'ls demanava que fessin i que han aprofitat perfectament l'Escola Taller, quan inicialment, abans de començar l'experiència, semblava que un noi o una noia sords no hi tindrien cabuda», explica Francesc Miró. Aquesta és una característica semblant a la de la resta d'escoles taller: l'ofici que es practica depèn del tipus de jove a qui va destinat. I aquesta és la feblesa i la grandesa del programa, l'adaptabilitat a cada lloc on es decideix portar a terme un projecte. Es pot fer una escola a mida amb tota la problemàtica que genera des dels nois que s'han seleccionat fins a la complexitat de l'obra que s'ha triat.

Les escoles: renovades, de nova creació i acabades

L'Escola Taller de Girona va acabar l'any passat els projectes de rehabilitació de la masia de Torre Gironella, la construcció dels murs de contenció del campus de la Universitat de Girona i l'habilitació de l'espai situat entre la muralla i les Àligues, que fa la funció d'aparcament. I en el projecte actual disposa de 60 alumnes que participen en els mòduls de pintura i medi ambient, que s'han afegit als de construcció –paletes i encofradors–, fusters, jardiniers i instal·ladors que ja s'impartien anteriorment. S'ocupen de la regeneració de la vall de Sant Daniel i continuen encarregant-se del manteniment i treballs d'enjardinament de la zona de Sant Narcís. Els objectius d'aquest nou taller, que té una durada de dos anys, és la rehabilitació de l'antic Institut de Formació Professional de Sant Narcís com a seu de l'Escola

Els projectes

El projecte que es proposa pot tenir continuació o plantejar una altra Escola Taller o Casa d'Oficis. I és el que fixarà els mòduls formatius, els tallers que es requereixen. En un projecte constructiu, per exemple, es necessitaran fusters, paletes, electricistes, pintors o jardiniers. I els criteris de selecció dels alumnes es definiran pels mateixos paràmetres. Escollir els millors aspirants podria assegurar un cent per cent d'inserció, però llavors sempre

Taller, on ja treballen; la restauració dels baixos de l'antic Hotel Centre, un immoble adquirit per l'Ajuntament de Girona i que servirà per ampliar les dependències municipals, i l'arranjament de l'antiga central elèctrica del Pont Major.

Des de 1986, Girona ha constituït sis escoles taller, dues cases d'oficis i dos mòduls de promoció i desenvolupament, i ara disposa de la Unitat de Promoció i Desenvolupament. Aquesta, promoguda per la Fundació Privada Girona, Universitat i Futur, en col·laboració amb el Vicerectorat de Docència i Estudiants de la Universitat de Girona i ara el Departament de Treball, és un servei d'investigació, anàlisi i actuació per afavorir la inserció dels col·lectius amb dificultats d'accés al món laboral dintre de l'àmbit local i comarcal gironí.

Uns 40 joves paletes i instal·ladors de l'Escola Taller de Figueres, de recent creació, des del 12 del 96, única en aquests moments a la comarca, rehabiliten l'antic convent

d'esbarjo, carril bici, pícnic i espais d'observació de la fauna, el paisatge i tot l'entorn. I els instal·ladors també participen en la recuperació de l'antic Fortí de l'Estrella, edifici militar i defensiu que formava part de la muralla que envoltava Ripoll i que passarà a ser un equipament cultural. Els joves dels mòduls de paletes i instal·ladors d'aquesta escola taller han col·laborat en l'execució de la segona fase del centre d'empreses del Ripollès. En total, hi treballen uns 50 alumnes. Anteriorment, s'han complert dos projectes més, ja que aquesta escola va començar al 1989.

A l'Escola Taller de la Selva, també nova i iniciada el 12 del 96, hi treballen uns 40 dinamitzadors turístics, paletes i en les tasques de protecció i recuperació d'espais naturals i jardineria a Hostalric i Tossa. Els paletes estan reconstruint la plaça Ravelet situada a l'entrada d'Hostalric per convertir-la en un parc infantil, i els jardiners han recuperat diverses zones, com la Vila Vella i la Vila Romana, on han treballat les tècniques de poda i trasplantament de plantes, entre altres.

També hi ha els tres programes de l'Escola Taller de les Preses (1989-1995), en què s'ha rehabilitat l'edifici de l'antic hospital, s'ha fet el manteniment de tots els jardins de l'Ajuntament i s'ha portat a terme un projecte me-

diambiental a l'Àrea Recreativa de Xenacs, amb la creació d'un servei d'Informació, un restaurant, un bosc interactiu, el repoblament de la muntanya amb plantes autòctones, la construcció de murs i pavimentació de la pista de la zona i el Mirador de la Garrotxa, i la rehabilitació del mateix Ajuntament, del mobiliari urbà i la retolació de pancartes i rètols, entre altres. I van ser els pioners en la formació enfocada al turisme, al guiatge i gestió d'equipament, una demanda

dels Caputxins ja que es pretén emplaçar-hi les properes escoles taller i instal·lar-hi un centre cultural figuerenc. D'altra banda, els joves pintors treballen en el manteniment i reparacions dels diferents espais dels centres d'ensenyament del municipi. I els instal·ladors i fusters senyalitzen diferents espais de la ciutat.

La normativa del programa impedeix que se'n pugui beneficiar un particular, però hi ha projectes especials que tenen justificació. És el cas de l'Escola Taller de Ripoll, els paletes i pintors de la qual estan rehabilitant les cases de la façana del riu Ter. I els jardiners treballen en el condicionament de la Ruta del Ferro, l'antic traçat del ferrocarril entre Ripoll i Sant Joan de les Abadesses per convertir-lo en una zona

Les entitats promotores

Els projectes del Programa Escola Taller poden ser promoguts per òrgans de l'administració de l'Estat, corporacions locals, comunitats autònomes, organismes autònoms, societats estatals, altres ens del sector públic, associacions i fundacions sense ànim de lucre. Per disposar d'aquest programa,

també del mercat actual. I aquest fet determina que la procedència de l'alumnat hagi estat de pràcticament tot l'entorn comarcal.

Tres programes més acabats són la *Casa d'Oficis Medi Ambient de l'Empordà*, i les *Escoles Taller Medi Ambient de l'Empordà* i *Conjunt Monumental d'Empúries*, a l'Escala, realitzats entre 1991 i 1995. Amb aquests projectes, s'han restaurat i realitzat el manteniment d'àrees naturals, s'ha gestionat un equipament d'educació ambiental i promogut el guiatge per les zones naturals protegides del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. També s'han restaurat estructures arqueològiques i ocupat de l'enjardinament del sector de les ruïnes i de tots els jardins d'Empúries.

s'ha de respondre a una demanda de gent amb atur. Si a la comarca no hi ha joves desocupats, no es pot tirar endavant una escola. A les comarques gironines no hi ha gaire atur sever, però sí més conflictiu i potser les escoles taller s'haurien d'adaptar més a aquest tipus de jovent. I cada element d'aquests són els que diferencien unes escoles de les altres.

L'entitat promotora ha de buscar edificis que siguin de propietat pública per impedir que s'afavoreixin institucions privades.

Informació

Per a més informació o, fins i tot, anunciar ofertes de treball, us podeu adreçar a la pàgina Web d'Internet (<http://www.udg.es/upd>) de la Unitat de Promoció i Desenvolupament de Girona, que disposa d'un observatori socioeconòmic per conèixer la situació i les tendències principals de les comarques gironines. També es poden fer consultes al telèfon 972 41 83 89.

Xavier Colomer-Ribot